ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ CLAUS GULMANN της 18ης Νοεμβρίου 1993 *

Κύριε Πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

1. Η Επιτροπή άσκησε προσφυγή με αίτημα να αναγνωριστεί ότι η Ιταλική Δημοκρατία παρέλειψε να τηρήσει τις υποχρεώσεις που υπέχει από την οδηγία του Συμβουλίου 71/305/ΕΟΚ, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων [1]. Η παράβαση συνίστατο στο γεγονός ότι η Ιταλία,«χωρίς να επέμβει προκειμένου να εξουδετερώσει ευθύς εξ αρχής τα αντίθετα προς το κοινοτικό δίκαιο έννομα αποτελέσματα, δέχθηκε» να συνάψουν οι διοικητικές αρχές της επαρχίας του Ascoli Piceno μια συμφωνία για την κατασκευή τμήματος οδού ταχείας κυκλοφορίας, χωρίς να προκηρύξει διαγωνισμό για το έργο και χωρίς να δημοσιεύσει πρόσκληση προς υποβολή προσφορών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

2. Το εν λόγω τμήμα αποτελούσε τμήμα της οδού ταχείας κυκλοφορίας Ascoli-Mare, που προορίζεται να συνδέσει την πόλη Ascoli Piceno, πρωτεύουσα της ομώνυμης επαρχίας που βρίσκεται στην ενδοχώρα 25 περίπου χλμ. μακριά από τη θάλασσα, με τον αυτοκινητόδρομο Α 14 και την εθνική οδό αριθ. 16, που διέρχεται κατά μήκος της ακτής, καθώς και με την παραθαλάσσια πόλη San Benedetto del Tronto.Τα πρώτα τμήματα της οδού ταχείας κυκλοφορίας, δηλαδή οι φάσεις με αριθμό Ι έως ΙΙΙ, καθώς και το πρώτο μέρος της φάσεως με αριθμό IV, αποτέλεσαν το αντικείμενο μιας περιορισμένης προσκλήσεως προς υποβολή προσφορών και κατασκευάστηκαν στην αρχή της δεκαετίας του 1970. Οι εργασίες όσον αφορά τη φάση IV ανατέθηκαν στην επιχείρηση Rozzi Constantino. Η φάση IV, η οποία είχε ως σημεία εκκινήσεως, μεταξύ άλλων, τους κόμβους με τον αυτοκινητόδρομο Α 14 και την εθνική οδό αριθ. 16, δεν ολοκληρώθηκε τα επόμενα έτη λόγω της εκπονήσεως «συμπληρωματικών μελετών», που προέβλεπαν εκτός των άλλων και την επιμήκυνση της οδού ταχείας κυκλοφορίας πέραν των ορίων που είχαν σχεδιαστεί αρχικά.

3. Η παρούσα υπόθεση αφορά την ενδέκατη και δωδέκατη συμπληρωματική μελέτη, οι οποίες θεωρήθηκαν, στο τελευταίο τους στάδιο, ως ενιαίο σχέδιο. Το σχέδιο προέβλεπε την επιμήκυνση της οδού ταχείας κυκλοφορίας. Ο σκοπός ήταν να παρακαμφθούν τα φυσικά εμπόδια που παρεμβάλλοντο από την εθνική οδό αριθ. 16 και τη σιδηροδρομική γραμμή Bologne-Lecce και συγχρόνως να συνδεθεί με άνετο δρόμο το λιμάνι του San Benedetto με τις μεγάλες συγκοινωνιακές αρτηρίες και τη βιομηχανική ζώνη της επαρχίας του Ascoli Piceno. Το έργο προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την κατασκευή μιας οδογέφυρας κάτω από τη σιδηροδρομική γραμμή Bologne-Lecce. Το επίδικο τμήμα, μήκους μερικών χιλιομέτρων, προοριζόταν να συνδέσει το τμήμα του αυτοκινητοδρόμου, που αποτελούσε το αντικείμενο της δέκατης συμπληρωματικής μελέτης, με μια οδό που ο Δήμος του Ascoli συγχρόνως κατασκεύαζε με κατεύθυνση το San Benedetto.

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η δανική.

1 — Οδηγία της 26ης Ιουλίου 1971, ΕΕ L 185, σ. 5.

4. Στην προκειμένη περίπτωση δεν αμφισβητείται ότι η εκτέλεση των δέκα πρώτων συμπληρωματικών μελετών ανατέθηκε στην ίδια επιχείρηση που είχε εκτελέσει την αρχική φάση IV, δηλαδή στην επιχείρηση Rozzi Constantino.

Η ενδέκατη και δωδέκατη μελέτη εγκρίθηκαν από την Agenzia per la promozione dello sviluppo del Mezzogiorno, η οποία στη συνέχεια μεταβίβασε την ευθύνη του έργου στις διοικητικές αρχές της επαρχίας του Ascoli Piceno. Οι τελευταίες, χωρίς να δημοσιεύσουν στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων πρόσκληση προς υποβολή προσφορών, κατάρτισαν στις 21 Μαΐου 1990 με απευθείας ανάθεση μια συμφωνία με την εταιρία Rozzi Constantino για την εκτέλεση του έργου έναντι του συνολικού ποσού των 36 δισεκατομμυρίων ιταλικών λιρετών.

Η Ιταλική Κυβέρνηση επισήμανε, όμως, ότι η κατασκευή της επιμηκύνσεως του επιδίκου τμήματος προς το San Benedetto, του οποίου εργοδότης δεν ήταν οι επαρχιακές διοικητικές αρχές αλλά ο Δήμος του Ascoli Piceno, είχε επίσης ανατεθεί στην επιχείρηση Rozzi Constantino.

5. Η Επιτροπή, της οποίας είχε επιστηθεί η προσοχή στις συνθήκες κατασκευής της οδού ταχείας κυκλοφορίας Ascoli-Mare, αποφάσισε να κινήσει κατά της Ιταλίας την προβλεπόμενη από το άρθρο 169 διαδικασία, περιορίζοντας συγχρόνως το αντικείμενο της διαφοράς στην ενδέκατη και δωδέκατη συμπληρωματική μελέτη. Απηύθυνε στην Ιταλική Κυβέρνηση έγγραφο οχλήσεως στις 17 Ιανουαρίου 1991.

6. Δεν αμφισβητείται στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι το έργο διέπεται από την οδηγία 71/305.Οι διάδικοι συνομολογούν επιπλέον ότι η επιλεγείσα διαδικασία για την ανάθεση του έργου αποτελεί παράβαση της οδηγίας, διαφωνούν όμως στο αν πρέπει να εφαρμοστεί η προβλεπόμενη στο άρθρο 9, στοιχείο β', της οδηγίας ειδική διάταξη περί παρεκκλίσεως στην περίπτωση κατά την οποία «η εκτέλεση των εργασιών για τεχνικούς λόγους μπορεί να ανατεθεί μόνον σε συγκεκριμένο επιχειρηματία».

7. Θα ήταν σχετικά απλό να λάβει κανείς θέση στην παρούσα υπόθεση, εάν το μοναδικό επίδικο ζήτημα ήταν η διάγνωση της πληρώσεως ή μη των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο άρθρο 9, στοιχείο β'.

Η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται πάντως ότι η Επιτροπή διατύπωσε το αίτημά της κατά τέτοιο τρόπο ώστε η Ιταλική Δημοκρατία να πρέπει να καταδικαστεί όχι λόγω της αντίθετης προς την οδηγία συμπεριφοράς των επαρχιακών διοικητικών αρχών, αλλά διότι παρέλειψε να παρέμβει για να εμποδίσει αυτήν τη συμπεριφορά και κατά συνέπεια δεν τήρησε την υποχρέωσή της περί ελέγχου.

Η Ιταλική Κυβέρνηση αμφισβητεί ότι δεν τήρησε την υποχρέωση ελέγχου των επαρχιακών διοικητικών αρχών και σε αυτήν κυρίως τη βάση στηρίζει τα αιτήματά της περί απορρίψεως της προσφυγής, ισχυριζόμενη επικουρικά ότι οι προβλεπόμενες στο άρθρο 9, στοιχείο β', προϋποθέσεις έχουν πληρωθεί.

8. Καταρχήν πρέπει να παρατηρήσω ότι η διατύπωση του αιτήματος (της προσφυγής) της Επιτροπής αποτέλεσε εν προκειμένω πηγή διαφόρων διαδικαστικών προβλημάτων.

Η Ιταλική Κυβέρνηση επιχείρησε με το υπόμνημα αντικρούσεως να αποδείξει ότι δεν αθέτησε την υποχρέωση ελέγχου. Υπενθύμισε βέβαια ότι η μη τήρηση της οδηγίας είναι δυνατόν να θεμελιωθεί στο άρθρο 9, στοιχείο β'. Ωστόσο η ανάλυση, στην οποία προέβη εν προκειμένω, την εμφανίζει ως επιδιώκουσα κυρίως να κάνει χρήση αυτής της διατάξεως, για να δείξει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η παράβαση της οδηγίας απέχει πολύ από το να είναι πρόδηλη. Η Κυβέρνηση δεν ανέπτυξε λεπτομερή επιχειρηματολογία για το αν έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις του άρθρου 9, στοιχείο β'.

Η Επιτροπή, με το υπόμνημά της απαντήσεως, επιχείρησε αφενός να υπογραμμίσει ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ένα κράτος μέλος κατά του οποίου ασκείται προσφυγή λόγω παραβάσεως μπορεί να καταδικαστεί λόγω αντικειμενικής ευθύνης για κάθε αντίθετη προς την οδηγία συμπεριφορά των εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών αρχών και αφετέρου να αποδείξει ότι η Ιταλική Δημοκρατία όχι μόνον αποδέχθηκε την αντίθετη προς την οδηγία συμπεριφορά των επαρχιακών διοικητικών αρχών, αλλά και επιπλέον παρέλειψε να επέμβει εκ των υστέρων, προκειμένου να εξουδετερώσει τα παράνομα έννομα αποτελέσματα αυτής της συμπεριφοράς.

Η Ιταλική Κυβέρνηση μόνο με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως παρέθεσε επιχειρηματολογία επί της ουσίας σχετικά με το ερώτημα αν οι προϋποθέσεις του άρθρου 9, στοιχείο β', έχουν πληρωθεί, καταθέτοντας συναφώς, μεταξύ άλλων, τα σχέδια των εργασιών.

9. Η Επιτροπή με νέο υπόμνημα ζήτησε από το Δικαστήριο την άδεια να σχολιάσει τα εν λόγω σχέδια εργασιών. Η άδεια χορηγήθηκε και η Επιτροπή κατέθεσε υπόμνημα παρατηρήσεων, στο οποίο είχε επισυναφθεί η τεχνική έκθεση ενός ειδικού που διαπίστωνε ότι οι προϋποθέσεις του άρθρου 9, στοιχείο β', είχαν πληρωθεί.

Ωστόσο, η Επιτροπή ισχυρίζεται με τις παρατηρήσεις της ότι τα σχέδια εργασιών που κατατέθηκαν από την καθής θα πρέπει να θεωρηθούν ως νέοι ισχυρισμοί, η προβολή των οποίων απαγορεύεται βάσει του άρθρου 42 του Κανονισμού Διαδικασίας.

10. Κατά την άποψή μου, το Δικαστήριο δεν μπορεί, στηριζόμενο στο άρθρο 42 του Κανονισμού Διαδικασίας, να μη λάβει υπόψη του τα επιχειρήματα και τις πληροφορίες που προσκομίζονται από την Κυβέρνηση με το υπόμνημα ανταπαντήσεως, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 9, στοιχείο β'.

Η Κυβέρνηση επικαλέσθηκε το άρθρο 9, στοιχείο β', τόσο στην απάντησή της σε υπόμνημα που της απηύθυνε η Επιτροπή κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας, όσο και στο υπόμνημά της αντικρούσεως.

Βέβαια είναι καταρχήν σοβαρό, η επί της ουσίας επιχειρηματολογία σχετικά με το ζήτημα της εφαρμογής του άρθρου 9, στοιχείο β', να εμφανίζεται μόλις στο στάδιο του υπομνήματος ανταπαντήσεως, αλλά η αιτία αυτής της καταστάσεως έγκειται, τουλάχιστον εν μέρει, στο περιεχόμενο του αιτήματος της προσφυγής της Επιτροπής. Επιπλέον, η Επιτροπή είχε πλήρως τη δυνατότητα να καταθέσει τις παρατηρήσεις της ως προς τα νέα επιχειρήματα και πληροφορίες που περιείχοντο στο υπόμνημα ανταπαντήσεως, έτσι ώστε από πλευράς διαδικασίας να μην έχει επέλθει, στην πράξη, βλάβη στα δικαιώματα της Επιτροπής.

11. Κατά τη γνώμη μου, πρέπει πρώτα να εξεταστεί, αμέσως πιο κάτω, αν οι επαρχιακές διοικητικές αρχές μπορούσαν, στηριζόμενες στο άρθρο 9, στοιχείο β', να μη προκηρύξουν διαγωνισμό για το έργο και να μη δημοσιεύσουν πρόσκληση προς υποβολή προσφορών στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Η μοναδική προϋπόθεση που επισύρει την καταδίκη της Ιταλικής Δημοκρατίας είναι ότι οι επαρχιακές διοικητικές αρχές ενήργησαν κατά παράβαση της οδηγίας.

12. Το ζήτημα είναι εάν η κατασκευή του επίδικου τμήματος, και πιο συγκεκριμένα της οδογέφυρας κάτω από τη σιδηροδρομική γραμμή, αποτελούσε «εργασία της οποίας η εκτέλεση για τεχνικούς λόγους πρέπει να ανατεθεί μόνο σε συγκεκριμένο επιχειρηματία», δηλαδή στην προκειμένη περίπτωση στον επιχειρηματία που είχε αναλάβει την κατασκευή του τμήματος του αυτοκινητοδρόμου, το έργο της επιμηκύνσεως του οποίου αποτελεί το αντικείμενο της επίδικης διαφοράς (τμήμα που αποτελούσε το αντικείμενο της δέκατης συμπληρωματικής μελέτης).

13. Η Ιταλική Κυβέρνηση επισήμανε επί του προκειμένου ότι από τα κατατεθέντα σχέδια εργασιών προκύπτει ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση υφίσταντο τέτοιοι «τεχνικοί λόγοι», με αποτέλεσμα να είναι αδύνατον

— να περατωθούν οι εργασίες που αποτελούσαν το αντικείμενο της δέκατης συμπληρωματικής μελέτης, πριν ολοκληρωθούν διάφορες κατασκευές που αποτελούσαν το αντικείμενο του επίδικου έργου,

— να δημιουργηθούν συγχρόνως δύο χωριστά εργοτάξια λόγω της ελλείψεως χώρου,

— να πραγματοποιηθούν χωριστά οι ήδη εκτελούμενες και οι επίδικες εργασίες, λόγω του στενού δεσμού των κατασκευών σε επίπεδο θεμελίων.

14. Η Επιτροπή αμφισβητεί ότι αυτά τα γεγονότα μπορούν από μόνα τους να αποτελέσουν τεχνικούς λόγους που θα δικαιολογούσαν την αποκλειστική ανάθεση των εργασιών στον επιχειρηματία ο οποίος είχε αναλάβει την κατασκευή του έργου που αποτελούσε το αντικείμενο της δέκατης συμπληρωματικής μελέτης.

15. Από γνωμοδότηση που η Επιτροπή έλαβε από κάποιον ειδικό — ένα Γάλλο μηχανικό — προκύπτει ότι οι σκέψεις που προέβαλε η Κυβέρνηση απαιτούν βέβαια ένα συντονισμό, χρονικώς και τοπικώς, των επίδικων εργασιών με αυτές που ήδη εκτελούνται, αλλά ότι αυτός ο συντονισμός έπρεπε να υπάρχει και αν ακόμα το σύνολο των εργασιών είχε ανατεθεί σε μια και μόνη επιχείρηση, με αποτέλεσμα οι σκέψεις αυτές να μη μπορούν να αποτελέσουν «τεχνικούς λόγους» δικαιολογούντες την επί του προκειμένου επιλογή των ιταλικών αρχών.

16. Δεν νομίζω ότι η Ιταλική Κυβέρνηση πρέπει να απαλλαγεί από το βάρος της αποδείξεως το οποίο, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου [2], έχει εκείνος που επιδιώκει να επωφεληθεί μιας προβλέπουσας παρέκκλιση διατάξεως.

Η επιχειρηματολογία της Κυβερνήσεως αναπτύχθηκε βάσει ενός σχετικά αφηρημένου σχεδίου. Δεν έχει θεμελιώσει κατά τρόπο ουσιαστικό — ούτε με την

2 — Απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Μαρτίου 1987, υπόθεση 199/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1987, σ. 1039).

κατάθεση των σχεδίων των εργασιών — την ύπαρξη των επικαλούμενων σοβαρών δυσχερειών που θα επέτρεπαν την ανάθεση των σχετικών με το επίδικο τμήμα εργασιών σε διαφορετικό επιχειρηματία από αυτόν που ανέλαβε τις εργασίες κατασκευής του τμήματος που αποτέλεσε το αντικείμενο της δέκατης συμπληρωματικής μελέτης. Πράγματι, δυσκολεύομαι να πιστεύσω ότι υπήρχαν τέτοιες σοβαρές δυσχέρειες, λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων που διατυπώθηκαν στην τεχνική έκθεση που προσκόμισε η Επιτροπή.

Δεν πρέπει επίσης να παραβλέψουμε πλήρως ότι η ίδια η Ιταλική Κυβέρνηση στο υπόμνημα αντικρούσεως άφησε, κατά ένα μέρος, αμφιβολίες ως προς το αν έχουν πληρωθεί οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 9, στοιχείο β'.

17. Κατά συνέπεια, έχω τη γνώμη ότι μπορεί να θεωρηθεί αποδεδειγμένο ότι οι διοικητικές αρχές της επαρχίας του Ascoli Piceno παρέβησαν την οδηγία 71/305, υπό την έννοια που υπέδειξε με τις προτάσεις της η Επιτροπή.

18. Το ζήτημα όμως είναι αν η Ιταλική Δημοκρατία μπορεί να καταδικαστεί λόγω αυτής της συμπεριφοράς, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι της καταλογίζεται, σύμφωνα με το αίτημα της προσφυγής, ότι έχει ενεργήσει κατά παράβαση της οδηγίας «αποδεχόμενη» την αντίθετη προς την οδηγία συμπεριφορά των επαρχιακών διοικητικών οργάνων «χωρίς να επέμβει για να αποφευχθούν ευθύς εξ αρχής τα αντίθετα προς το κοινοτικό δίκαιο έννομα αποτελέσματα».

19. Δεν βλέπω πολύ καθαρά για ποιο λόγο η Επιτροπή διατύπωσε έτσι το αίτημα της προσφυγής της. Η διατύπωση μάλλον προκαλεί έκπληξη, λαμβανομένου υπόψη ότι είναι δεδομένο, από πλευράς νομολογίας του Δικαστηρίου, ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να καταδικαστεί λόγω αντικειμενικής ευθύνης, οποιοσδήποτε και αν είναι ο οργανισμός — εθνικός, περιφερειακός ή τοπικός — που παρέλειψε να συμμορφωθεί προς τους κανόνες μιας οδηγίας [3].

20. Το Δικαστήριο μπορεί κάλλιστα να εξετάσει αν είναι σκόπιμο να διερευνηθεί αν υπάρχει για τον αρχηγό κάθε κράτους μέλους η υποχρέωση, υπό την ιδιότητά του αυτή, να επαγρυπνά ώστε οι κρατικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές σε κάθε περίπτωση που αναθέτουν δημόσια έργα να συμμορφώνονται προς την οδηγία, με αποτέλεσμα να θεωρείται ως αποδεδειγμένη μια παράβαση κάθε φορά που μπορεί αντικειμενικά να διαπιστωθεί παράλειψη στο επίπεδο του ελέγχου, επειδή έχουν τελεστεί πράξεις αντίθετες προς την οδηγία.

Τούτο όμως θα συνεπαγόταν μια νομική κατάσταση αντίστοιχη εκείνης στην οποία η Επιτροπή περιορίζει το αίτημά της στο να αναγνωριστεί ότι το κράτος παρέλειψε να τηρήσει τις κοινοτικές του υποχρεώσεις, λόγω του ότι κάποιο από τα όργανά του ενήργησε κατά παράβαση της οδηγίας.

Κατά συνέπεια, δεν θα είχε καμία σημασία ο τρόπος διατυπώσεως του αιτήματος της Επιτροπής.

3 — Βλ., μεταξύ άλλων, την απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1970, υπόθεση 77/69, Επιτροπή κατά Βελγίου (Rec. 1970, σ. 237) καθώς επίσης και την αναφερόμενη στην προηγούμενη υποσημείωση απόφαση, όπου αναγνωρίσθηκε ότι η Ιταλική Δημοκρατία ευθύνετο για την παράβαση της οδηγίας 71/305 από έναν τοπικό οργανισμό.

21. Ασφαλώς, ανεξάρτητα από το ότι τα αιτήματα του δικογράφου πρέπει να νοούνται σύμφωνα με τον τρόπο διατυπώσεώς τους, τα διαδικαστικά προβλήματα που ανεφύησαν εν προκειμένω καταδεικνύουν ότι είναι σημαντικό να θέσει το Δικαστήριο ορισμένες προϋποθέσεις ως προς τον βαθμό ακριβείας του αιτήματος της προσφυγής της Επιτροπής.

22. Για τους λόγους αυτούς και λαμβανομένων υπόψη των υπομνημάτων που αντηλλάγησαν μεταξύ των διαδίκων, αλλά και της προφορικής διαδικασίας, κατά τη γνώμη μου, πρέπει κατ' ανάγκη να ερμηνεύσω το εν λόγω αίτημα υπό την έννοια ότι η Ιταλική Δημοκρατία θα πρέπει να καταδικαστεί όχι διότι οι επαρχιακές διοικητικές αρχές ενήργησαν κατά παράβαση της οδηγίας, αλλά διότι την παράβαση αυτή αποδέχθηκε η Ιταλική Δημοκρατία και δεν έλαβε κανένα μέτρο για να την εξουδετερώσει.

Το ζήτημα της υπάρξεως αρμοδίων αρχών που φέρονται ως αποδεχθείσες τη συμπεριφορά των επαρχιακών διοικητικών αρχών και παρέλειψαν να επέμβουν δεν συζητήθηκε στην παρούσα δίκη. Δεν υπάρχει λόγος να προχωρήσουμε στη λεπτομερή εξέταση αυτού του ζητήματος. Τα αιτήματα της Επιτροπής προϋποθέτουν κατά λογική αναγκαιότητα ότι υπάρχουν αρχές με τέτοιες εξουσίες ελέγχου και ότι αυτές, λόγω της φύσεώς τους, πρέπει να είναι κρατικές αρχές.

23. Μια καταδικαστική απόφαση σημαίνει επομένως ότι είναι βεβαιωμένο ότι υπάρχουν κρατικές αρχές που έχουν αποδεχθεί τη συμπεριφορά των επαρχιακών διοικητικών αρχών και έχουν παραλείψει να επέμβουν κατ' αυτών.

Η Επιτροπή πρέπει να αποδείξει ότι αυτό έχει συμβεί στην παρούσα υπόθεση.

Όπως έχει ήδη σημειωθεί, η Ιταλική Κυβέρνηση αμφισβητεί ότι οι κρατικές αρχές έχουν αποδεχθεί αυτήν τη συμπεριφορά και ότι είχαν όντως τη δυνατότητα να αντιδράσουν. Υπενθυμίζει επίσης ότι ειδοποιήθηκε από την Επιτροπή γι' αυτήν τη συμπεριφορά μόλις τον Ιανουάριο του 1991, δηλαδή οκτώ μήνες μετά την ανάθεση του έργου στον οικείο επιχειρηματία και ότι δεν είχε, βάσει της ιταλικής νομοθεσίας, τη δυνατότητα να επέμβει κατά τρόπο αποτελεσματικό.

24. Υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμώ ότι πρέπει να προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή.

Η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Ιταλική Κυβέρνηση, ή έστω οι κρατικές αρχές, έχουν ρητά ή σιωπηρά αποδεχθεί τη συμπεριφορά των επαρχιακών διοικητικών αρχών, αλλά ούτε έχει αποδείξει επαρκώς ότι η Ιταλική Κυβέρνηση, ή έστω οι ιταλικές αρχές, είχαν όντως τη δυνατότητα να επέμβουν εκ των υστέρων προκειμένου να διορθώσουν την κατάσταση.

Συμπέρασμα

25. Ενόψει των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.